

İSA, PAVLUS VE YASA:

İsa ve Pavlus'un Yasa hakkındaki öğretilerinin karşılaştırmalı bir araştırması

George Bristow

Giriş

Elçi Pavlus hakkındaki birçok farklı tartışma alanı içerisinde, Pavlus'un Hristiyan inancını oluşturan kendine has ve teolojik anlamda daha karmaşık doktrinlerini geliştirmek için İsa'nın öğretilerini çarpıttığı iddiası yer alır. David Wenham sık sık gündeme getirilen üç iddia sıralar: (1) "Pavlus, İsa'nınkinden farklı bir müjde vaaz etti," (2) "İsa hakkındaki Müjde öykülerinin bazıları daha sonra kilise tarafından icat edildi" ve (3) "İlk Hristiyanlar İsa'nın tarihi ile pek ilgilenmiyorlardı (Wenham, 3-4). İsa ve Pavlus'un Yasa hakkındaki öğretilerini karşılaştırmalı bir biçimde çalışırken öncelikle birinci iddia üzerinde duracağız.

Pavlus'un İsa'dan daha farklı bir müjde vaaz etmediğini ya da İsa'nın öğretisini çarpıtmadığını göstermenin mümkün olduğuna; bunun yerine İsa'nın gerçek bir öğrencisi ve sözcüsü olarak Pavlus'un öğrettiği her şeyin organik bir biçimde Efendi'nin öğretileri ve işlerinden kaynaklandığına inanıyorum. İsa'nın öğretilerinin ölümü ve dirilişinden önce verildiği, Pavlus'un öğretilerinin ise merkezde yer alan bu olaylar kümesinden daha sonra verildiği yönündeki temel kurtuluş-tarih gerçeği, ikisi arasında açıkça gözlenebilir bir odak ayrılığı bulunduğunu anlamamıza yardımcı olur. "İsa ile Pavlus arasındaki en önemli fark, çalıştıkları iki farklı alanda görülebilir: ...İsa gelecekteki ölümü ve dirilişine, Pavlus ise geçmişteki bu iki büyük olaya bakıyordu. Albert Schweitzer'ın da ifade ettiği gibi, 'her ikisi de aynı dağ sırasına bakmaktadır, ancak İsa bu dağ sırasını gözleri önüne serilmiş bir halde görüyorken, Pavlus bu dağlara daha şimdiden tırmanmış ve ilk yamaçlarını geride bırakmıştır" (Barnes, 19). Yeni Antlaşma mektuplarında İsa'nın dünyadaki yaşamından pek söz edilmemesi ise "Pavlus ve ilk kilisenin diğer temsilcilerinin İsa geleneğini eşsiz ve kutsal bir gelenek olarak ayrı değerlendirmelerinin sonucu olabilir" (Kim, 489). Günümüzde bu ayrı değerlendirmeler müjdeler içerisinde yer almaktadır. Elçilerin Yeni Antlaşma mektupları inanlılara hitap etmesine rağmen "müjde" anlatısı, inanmayanlara bildirilen haberin içeriğini doldurur.¹

Çarmıh-Diriliş-Ruh Olayı'nın "Merceği"

İsa'nın acılarından önceki öğretileri, gelecek olan ölümü ve dirilişinin sonuçları söz konusu olduğunda bunlara sadece gönderme yapmak ile sınırlıydı, çünkü bu, İsa ölüp dirilene kadar öğrencileri için neredeyse inanılmaz ve düşünülemez bir fikirdi.² İsa onlara "Size daha çok söyleyeceklerim var, ama şimdi bunlara dayanamazsınız" dedi (Yu.16:12). İsa'nın diri Tanrı Oğlu Mesih kimliği bile ölümünden sonrasına kadar açık bir biçimde ilan edilmeyecekti (Mat.16:15-20; 17:9). Acıalarının anlamı ve sonuçlarının ve bu acıların İsa'nın başlattığı yeniçağda oynadıkları temel rolün anlatılması da onların kafalarını daha da karıştırmaktan başka bir işe yaramayacaktı. Ancak İsa'nın ölümden dirilmesinin ardından elçiler "Çarmıh-Diriliş-Ruh" olayının "merceğinden" bakarak her şeyi yeni bir biçimde gördüler.

Bu nedenle Pavlus'un öğretisinin çarmıha gerilmiş, dirilmiş ve yüceltilmiş, vaat edilmiş Kutsal Ruh'u vermiş ve şimdi Tanrı'nın sağında halkı için aracılık etmekte olan İsa Mesih'e odaklanmış olması şaşırtıcı değildir. Pavlus İsa'nın dünyadaki hizmeti sırasında söyledikleri ve yaptıklarının görgü tanığı değildi, bu nedenle söz konusu gerçekler hakkındaki anlayışı on ikilerin yaşadığı değişime benzer bir değişimden geçmez. Ancak Tanrı'nın Eski Antlaşma'da peygamberlik sözlerinin bildirdiği amaçları hakkındaki yeni anlayış, Çarmıh'tan sonra tüm elçiler için ortaktı. Elçisel tanıklığın merkezinde yer alan üç öğe – Eski Antlaşma Yazıları, İsa'nın öğretisi ve yaptıkları – şimdi İsa'nın çarmıhı, dirilişi ve göğe yükselmesinden akan lütfu dünyaya aktaran Kutsal Ruh tarafından aydınlatılıp netleştirildi. Bu olay

¹ Yu. 20:31 (bir müjde) ve 1. Yu. 5:13'ün (bir Yeni Antlaşma mektubu) alıcılarını ve amaç bildirgelerini karşılaştıran. Petrus'un Elç.10:36-43'de ve Pavlus'un 13:17-38'de inanmayanlara müjdeci bildirileri de Sinoptik müjdelerin genel içeriği ve akışlarıyla büyük benzerlik gösterir.

² İsa'nın ölümden dirilişinin ardından gelen yeni anlayış aslında Yuhanna'nın müjdesinin merkezinde yer alan temalardan biridir (Yu.2:22; 7:39; 13:7; 14:25-29; 16:12-15; 17:20; 20:22).

elçilerin tanıklığı ve öğretisini her noktada şekillendirdi. “Pavlus müjdenin doğru olduğu argümanını, öğretisinde yer alan vaadin gerçekleşmesi olan *Mesih eylemi*... üzerinde temellendirir...argümanlarını Mesih olayı ışığında yeni bir biçimde anlamaya başladığı Kutsal Yazılar’dan alıntılarla destekler” (Kim, 489).

T.D. Bernard 1864’de “Yeni Antlaşma Doktrini’nin Gelişmesi” konusundaki ünlü Bampton Vakfı dersleri sırasında Müjdeler’in İsa’nın ölümü aracılığıyla başlatacağı yeni çağ hakkındaki öğretilerinin düzensiz ve geleceğe dönük doğasına dikkat çekti:

Rabbimiz’in arada sırada en yüce sorumluluklarını gündeme getirdiği ve işinin gizemini gözler önüne serdiği dağınık sözleri içerisinde... dinleyicilerle paylaşılan imaların o zamanda dinleyicilerin anlayabileceklerinin çok ötesinde olduğu izlenimine kapılırız... çünkü tanıklıklar henüz gerçekleşmemiş hakkındadır ve saati henüz gelmemiş bir vahyin parçalarıdır... Rabbimiz’in öğretilerinin tamamlamak üzere dünyaya geldiği iş konusundaki bu geleceğe dönük niteliği, bu konudaki konuşma tarzını Elçiler’in yazılarında alıştığımız tam ve açık dil ile karşılaştırdığımızda üzerimizde çok güçlü bir etki bırakır... Daha sonraki doktrinin öncekinden sadece onun tamamlanması ve yerine gelmesi olması anlamında ayrıldığını görürüz... çünkü daha sonra hala aynı Rab’dır, o halde söz konusu olan hala aynı doktrindir. (Bernard, 78-79, 186)

Bu bakış açısı, Pavlus’un öğretileri ile İsa Mesih’in kendi öğretileri arasındaki birbirini tamamlayıcı ilişkiyi anlayabilmemiz için yaşamsal önem taşır. İsa’nın aracılık işi ile ilgili dağınık sözlerinin birçoğu, ancak daha sonraki yeni çağda çiçek açacak olan tohumlar gibidir. Elçiler’in İşleri kitabı bize Müjdeler’in İsa’nın öğretmeye “başladıklarını” kaydettiğini anlatır (Elç.1:1). Dirilişi ve göğe alınışının ardından Ruh’u ile elçiler aracılığıyla öğretmeye “devam ettiği” ima edilir. Bu öğretiyi onların mektuplarında buluruz. Bu öğretinin İsa’nın “bedende bulunduğu günler” sırasındaki ilk sözlerinden nasıl gelişip elçilerin yazılarında tamamlandığının birçok örneği mevcuttur.

Eski Antlaşma peygamberleri nasıl doğrudan sadece Musa ve Yasa’ya odaklanıp bunları tekrar etmedilerse, Pavlus (ve diğer elçiler) da İsa’nın sözlerini ve işini sadece kendi sözleriyle tekrarlamakla kalmazlar. Peygamberler, Yasa’yı tüm yönleriyle (antlaşma, Tanrı’nın kendisini açıklaması, kurtuluş, Sina’daki olaylar, Buluşma Çadırı, kâhinlerle ilgili, medeni ve ahlaki yasalar) hitap ettikleri halkın ortak mirası olarak kabul ederler. Pavlus ve diğer elçiler de benzer bir biçimde Tanrı’nın İsa Mesih’te bitirdiği işin yeni antlaşma havasında yaşar ve bunu solur. Bu işin ayrıntılarını tekrar anlatmak için değil, bunu temel alarak öğüt vermek ve bunun büyük zenginliklerini mirasa ortak olan kardeşlerine açıklamak için yazarlar. Pavlus “İsa’nın öğretisinin genel ruhunu izleyerek halkı için ölümünün önemini (“başkanın yerine” niteliğini) tam olarak açıklamaya odaklandı...” (Kim, 489).

Diğer “Mercekler”

Bu makalede Pavlus’un öğretilerinin İsa’nın kilerle uyum içerisinde olduğunu göstermek için Yasa konusunu inceleyeceğim. Bu konu benim Türkiye’de içinde bulunduğum durum için özellikle uygundur, çünkü burada Pavlus’un günümüzde bildiğimiz Hristiyanlığın mimarı ve görünüşte İslam’ın büyük peygamberlerinden biri olan İsa’nın tektanrıci ahlaki öğretilerini bozan kişi olduğu ısrarla iddia edilir. Söz konusu saldırıların son günlerdeki örnekleri, Pavlus ve “Pavlus ekolünün” İsa’nın gerçek öğretilerini çarpıttığı, bunlara eklediği ve yerlerine bugün Yeni Antlaşma’da gördüğümüz yeni öğretiler getirdiğini savunan Müslüman Türk yazarlar Şinasi Gündüz³ ve İsa Tatlıcan’ın⁴ kitaplarıdır. Müjdeler’de İsa’nın sözleri olarak yer alan, ancak İslam’ın peygamberi olarak görülen kişinin kalıbına uymayan sözler, bu kişilerce büyük bir özgüvenle “Pavlusçu Hristiyanlığın” parçası olan müjde yazarlarının uydurması olarak görülür (örn. Gündüz, 201).

İsa’nın çarmıhı ve dirilişinin önemi anlaşılmadığı sürece sadece Pavlus’un değil, aynı zamanda İsa’nın kendi öğretileri de umutsuz bir biçimde donuk bir hale gelir. İnsanları İsa’nın ölümünü ve dirilişini görmezden gelirken ya da reddederken O’nu görmek ve eşsiz sözleri ile işlerini anlamak için değişik “mercekler” icat etmeye iten de budur. Doğru mercekten bakıldığı sürece İsa’nın ve Pavlus’un

³ Gündüz argümanlarını desteklemek için düzinelerce Batılı uzmandan alıntı yapar (alıntılar sık sık bağlamdan koparılmıştır, hatta J.M.G. Barclay, F.F. Bruce, J.D.G. Dunn ve D.J. Moo gibi evanjelikleri bile içerir).

⁴ Tatlıcan Yeni Antlaşma Hristiyanlığı’nın İsa’nın orijinal ve gerçek müjdesinin “Pavlus yandaşları” tarafından saptırılmasının eseri olduğunu iddia eder. Ona göre İslam gibi yasaya yeniden sadakate davet eden gerçek müjde, Yakup’un başını çektiği Nazarinler (Ebioncular ile aynı grup olduğu varsayılır) tarafından güçlülükle savunulmuştur. Ancak en sonunda Pavlusçular’ın galip geldiğini söyler.

öğretilerinin birbirlerini tamamladıkları yönündeki genel iddiam ise İsa'nın ve Pavlus'un aslında oldukça karmaşık olan bu yasa konusuna yaklaşımları göz önünde bulundurularak gösterilebilir.

İsa, Pavlus ve Yasa

Öncelikle İsa ve Pavlus arasında Yasa'ya ilişkin birçok konuda var olan geniş uyuşmayı incelemek, ardından İsa'nın yasayı "yerine getirme" ya da "tamamlama" yolunu değerlendirmek ve son olarak ikisinin ortak öğretilerini gösterecek kısa bir emsal oluşturması açısından doğruluk/aklanma kavramına bakmak istiyorum.

A) İsa ve Pavlus Arasında Yasa Konusundaki Genel Uyum

Hem İsa hem de Pavlus Yahudiler tarafından Yasa'yı çiğnemek ya da Yasa aleyhine konuşmakla suçlanırlar. Her ikisi de sadece o dönemde hakim olan Yahudi geleneğine muhalefet etmekle kalmaz, buna ek olarak Mesih'in Tevrat'ın bile yerine geçtiğini öğretirler. Ancak aynı zamanda her ikisi de Yasa'nın Tanrı'nın Sözü olduğunu kabul eder, iyi olduğunu ilan eder ve yasanın kendi hizmetlerin "tamamlanacağında/tamamlanmakta olduğunda" ve "destekleneceğinde/ desteklenmekte olduğunda" ısrar eder (örn. Mat. 5:17; Rom. 3:31). Bu alandaki devamlılık ve devamsızlığın derecesi Hristiyan teolojisinde ince ancak önemli bir tartışma konusudur (örneğin Feinberg, 179-218; Thielman 534; Fee 813-14), ancak bu makale açısından asıl önemli nokta aynı paradoksun hem İsa'nın hem de Pavlus'un öğretilerinde görünüyorsa olmasıdır. Bu İsa ve Pavlus'un öğretileri arasında bir tür temel birlik bulunduğu konusunda başlı başına bir kanıt oluşturur.

İsa'nın Müjdeliler'de⁵ ve Pavlus'un Yeni Antlaşma mektuplarında Yasa ile ilgili öğretilerinin incelenmesi, aralarında geniş bir uyum olduğunu gösterir. Bulgularımı özetleyen karşılaştırmalı bir tablo 17-20. sayfalardaki ekte bulunabilir ve iki bölüme ayrılır: Yasa ile Müjde arasındaki sürekliliği vurgulayan öğreti ve Yasa ile müjde arasında bir devamsızlık olduğunu vurgulayan öğreti. Tablodaki örneklerin de gösterdiği gibi hem Müjdeliler'de hem de Pavlus'un Yeni Antlaşma mektuplarında SÜREKLİLİK (Yasa'yı kullanmak, Yasa'nın yerine getirilmesini talep etmek, genişletmek, netleştirmek ve uygulamak) şu öğretilerde belirgin olarak görülür:

- 1) Yasa "tamamlanmalıdır" ya da tam olarak "yerine getirilmelidir"
- 2) Yasa tartışılan eylemleri ya da konuları desteklemek/göstermek için kullanılır ("Kutsal Yazılar" olarak Yasa)
- 3) İsa yasa altında doğdu, Yasa'yı mükemmel bir biçimde tuttu ve yerine getirdi
- 4) Yasa'yı çiğneyenler eskatolojik yargı tehlikesi altındadır
- 5) insanlar Tanrı'nın buyruklarını tutmaya çağırılırlar
- 6) "sevgi" Yasa'nın yerine getirilmesidir (bu hem süreklilik, hem de devamsızlık olarak görülebilir)
- 7) Yasa İsa ve müjdeye "tanıklık eder" ve onlar hakkında "peygamberlik eder"
- 8) Yasayla övünmek, Tanrı'nın doğruluğu ile uyuşmaz

Aynı şekilde hem Müjdeliler hem de Pavlus'un Yeni Antlaşma mektuplarında DEVAMSIZLIK (Yasa'yı tutmanın yetersizliği ve yasa çağının sona ermiş olması) şu öğretilerde belirgin olarak görülür:

- 1) evrensel olarak insanların Yasa'yı tamamen tutması mümkün değildir
- 2) Yasa günahı dolaylı kölelik ve ölüme yol açar
- 3) Yasa Mesih gelene "kadar" ve geçici olarak "eklenmiştir"
- 4) Yasa'yı tutmak artık zorunlu değil gönüllüdür, ancak Yahudiler'e tanıklık açısından ve onların tökezlemelerini engellemek için faydalıdır
- 5) İsa Yasa'nın "tamamlanması" ya da "sonudur", ölümü ve dirilişi ile Yasa'yı "yürürlükten kaldırmıştır"
- 6) "Mesih'in Yasası" Tanrı'nın yasasını ifade etmek bakımından Kutsal Yasa'dan üstündür
- 7) Yasa Tanrı'nın İsrail ile antlaşmasıdır, Müjde ise tüm uluslar ile yeni antlaşmasıdır
- 8) Yasa "aklamak" ya da "kurtarmak" için yeterli değildir; kurtuluş sadece imanla mümkündür

⁵ Bu çalışmada Yuhanna Müjdesi İsa'nın öğretilerini doğru bir biçimde aktardığı için Sinoptikler'e dahil edilmiştir.

- 9) Devamsızlık gösteren birçok çift zıtlık ve ilişkilendirme bulunmaktadır, örneğin Yasa/lütuf, Yasa/Ruh, doğal benlik/Ruh, Yasa/İman, Yasa/vaat, Yasa/lanet, Yasa/kölelik, Ruh/özgürlük, kölelik/oğulluk.

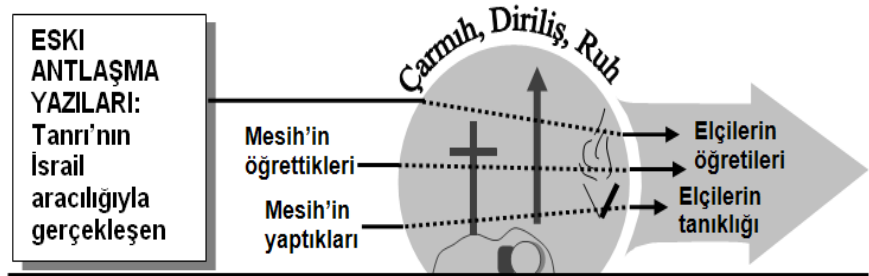
Bunların bazılarının daha kolay bir şekilde kanıtlanabileceğini kabul etmemiz gerekir, ancak söz konusu noktaların benim zihnimde yarattıkları biriken etki, Pavlus'un yasa konusundaki öğretisinin İsa'nın aynı konudaki öğretisi ile oldukça uyumlu olduğu yönündedir. Her şeyden önce gerek İsa gerek Pavlus insanın yüreğinin günahlılığı, insanın günaha tutsaklığı ve bununla ilişkili olarak (Yahudiler de dahil olmak üzere) Tanrı'ya en bağlı erkek ve kadınların dahi Yasa'yı tutmayı başaramadıkları konusunda karamsar bir tablo çizer (Mat.7:11; 15:19; 23:15; Luka 11:13; 13:3, 5; Rom.1:18-32; 3:10-20, 23; Ef.2:1-3; Tit.3:3). İsa Yasa'ya "tutsaklık" konusunda doğrudan konuşmamakla birlikte Yasa'yı çiğneme bağlamı içerisinde "günah işleyen herkesin günahın kölesi olduğundan" (Yu.8:34) söz eder: "Hiçbiriniz Yasa'yı yerine getirmiyor" (Yu.7:19; krş. 8:7, 21, 24). Günah ile Yasa arasındaki bağ da tabii ki daha sonra Pavlus tarafından geliştirilir (1Ko.15:56; Rom.6:14; 7:5-11).

Gerek Müjdeliler'de gerekse Pavlus'ta görülen genel tablo, Tanrı Oğlu'nun Baba tarafından insan benliğinin zayıflığından dolayı "Yasa'nın yapamadığını yapmak" üzere gönderilmiş olmasıdır (Mat. 26:41; Yu. 3:6, 16; Rom. 8:2-3). Kısaca O günahkârları kurtarmaya geldi (Luk.19:10; 1Ti.1:15). İsa'nın "benlik"⁶ ve Ruh hakkındaki öğretisi, açık bir şekilde Pavlus'un tam doktrininin temelini ya da başlangıç noktasını oluşturur. Bedenden doğan bedendir; İbrahim'in soyundan geliyor olmak bile yeterli değildir, günaha köle olanlar Ruh'tan doğmalı ve Oğul tarafından gerçekten özgür kılınmalıdır (Yu. 3:3-6; 6:63; 8:33-40). Ancak bunun ardından özgür doğmuş "Tanrı çocukları" olarak Tanrı'nın isteğini yerine getirebilirler (Yu.1:12-13; Rom.8:14-17; Gal.3:24-29; 4:1-7). Yasa'nın ruhsal yaşam sağlamadaki yetersizliği, İsa'nın "Yahudiler'in geleneksel temizliği için oraya konmuş" taş küplerdeki suyu şaraba çevirmesi (Yu.2:6) gibi birçok farklı şekilde betimlenir.

Ferisiler'in yoldan çıkmış yasa azimlerinin teşvik ettiği İsrail, en sonunda kendi Mesih'i'ni çarmıha gerer ve Şammaycı Ferisi Saul (Wright, 1997, 26-31) İsa'ya Mesih olarak iman ettiği güne dek bu süreci devam ettirir. Din bilginleri ve Ferisiler "Musa'nın kürsüsünde" oturur (Mat.23:2) ve kahinlerle birlikte Yasa'yı ve Yasa'nın İsrail'in Tanrı ile ilişkisini düzenleyip devam ettirmek üzere aracılık yetkisini temsil ederler. Ancak "Tanrı'ya hizmet ettiklerini düşünerek" (Yu.16:2; Rom.10:2-3; Fil.3:6) İsa Mesih'i çarmıha geren kişiler de bunlardır. Yaşam vaadi içeren buyruk, onlar için ölüm olmuştur (Rom.7:10).

Hem İsa hem de Pavlus Yasa'nın Yaratılış'taki olayların ardından uzun bir süre geçtikten sonra günahın katılaştırdığı yüreklere hitap edebilmek amacıyla geçici bir düzenleme olarak "eklendiğini" (Mat.19:7-8; Gal.3:17-24) ve sadece Mesih'in gelişine "kadar" geçerli olduğunu kabul eder (Mat.11:13; Yu.1:17; Gal.3:25). Bu ilişki aşağıdaki tabloda olduğu gibi basit bir biçimde anlatılabilir. İsa'nın örneğinde bunun bir örneği Yuhanna 7:22'de bulunur: "Aslında bu [sünnet], Musa'dan değil, atalarınızdan kalmadır." "Yuhanna bunu gizemli tarihsel ayrıntılara dikkat çekmek için not etmez. Söz konusu gözlem Musa'nın önemini bir dereceye kadar azaltır, ancak daha da önemlisi, bu ayinlerin Yasa'dan önce de var olduğunu, bunun sonucunda da Yasa'dan üstün olduğunu gösterir (krş. Gal. 3:17)" (Carson, 1991, 315).

İsa'nın artık hiçbir yiyeceğin murdar olmadığını ilan etmesi (Mat.15:10-11) ve Şabat günü üzerinde mutlak yetkisini öne sürmesi gibi

⁶ "Pavlus'un insanlığın günaha karşı zayıflığa eğilimini anlatmak için kullandığı kestirme sözcük" (Thielman, 538).

(Mat.12:1-14; Yu.5:9-18) Pavlus da “esas” olan Mesih’e geldiği için yiyecek yasaları ya da kutsal günler gibi “gölgelerin” artık bağlayıcı olmadığını açık bir şekilde öğretir (Rom.14:5-6; 1Ko.6:12; 10:23; Gal.4:10; Kol.2:16-17; 1Ti.4:1-4).

Yasa’nın yerine gelmesi olan Tanrı’ya ve insan kardeşlere duyulan sevginin büyüklüğü hem İsa’nın hem de Pavlus’un öğretilerinin merkezinde yer alan bir özellik olarak karşımıza çıkar (Mar.12:28-31; Luk.10:25-37; Yu.13:34; 15:12-17; Rom.13:8-10; Gal.5.14; 6:2). Bu buyruğun yeniliği yazılı bir “harf” olarak yazılmak yerine İsa’nın fedakar bir sevgiyle kendi yaşamından vazgeçmesinde somutlaşan lütuf olarak açıklamasında yatar. Ölçü, oldukça yüksektir: “Benim buyruğum şudur, sizi sevdiğim gibi birbirinizi sevin” (Yu. 15:12; bkz. Ef. 5:1-2).

İsa ile Pavlus arasında Yasa konusunda uyumsuzluk noktaları gibi görünen alanlar ise aslında söz konusu öğretilerin içerisinde verildikleri kurtuluş tarihi aşamasından kaynaklanan vurgu farklılıklarıdır. Yeni Antlaşma Yasa konusundaki öğretisinin esas özelliklerinin tümü İsa’nın öğretisinde görülür, ancak ölümü, dirilişi ve Ruh’un gönderilmesinin ardından yasa dönemine son veren ve Yasa’da öngörülen her şeyin gerçekleştiği yeni döneme artık çığır açıcı olayların muazzam sonuçlarını geliştirmek elçilere, özellikle de Pavlus’a kalmıştır.

B) Yasa’nın Bütün Olarak Tamamlanması Konusunda İsa ve Pavlus

“Kutsal Yasa’nın içerdiği bazı noktaların Pavlus’un eleştirisinden muaf olduğu, bunun nedeninin de lanetlerin ve engellerin geçici doğası tarafından bozulmamış olmasında yattığı” sık sık tartışılır. “Pavlus, Yasa’nın bu yönlerinin hala sadece geçerli olmakla kalmayıp aynı zamanda inanlılar Ruh’la yürüdüklerinden tamamlandıklarına inanır” (Thielman, 539; aynı şekilde Schreiner, 325-26). Ancak Yasa tam bir birimdi, bir bütündü, ya tamamen tutulmalı ya da tamamen terk edilmeliydi. Bana öyle geliyor ki Yasa’nın ahlaki yönlerini tutmanın hala zorunlu olduğunu, ardından Yahudiler ile uluslardan gelenleri ayıran yönlerinin (örn. sünnet, yiyecek yasaları, kutsal günler) artık geçersiz olduğunu söylemek biraz yanıltıcıdır. Pavlus bu nedenle güçlü bir şekilde şunu söyler: “Sünnet edilen her adamı uyarıyorum: Kutsal Yasa’nın tümünü yerine getirmek zorundadır” (Gal.5:3; krş. 3:10).

“Mesih’in törensel Yasa’nın sonu olduğu (kurban sistemi dahil sünnet ve kutsal günlerin takvimi), ancak ahlaki Yasa’nın sonu olmadığı sık sık söylenir. Bir kez daha, bu tamamen geçerli ve bir anlamda aşık bir teolojik ayrım olmakla birlikte Pavlus’un Kutsal Kitap incelemesi içerisinde yeri bulunmamaktadır. Bu Pavlus’a yakıştırılmalıdır, çünkü kendisinin böyle bir ayrım yapması söz konusu değildir” (Bruce, 192-93).

Yakup da aynı noktayı vurgular: “Çünkü Yasa’nın her dediğini yerine getirirse de tek konuda ondan sapan kişi bütün Yasa’ya karşı suçlu olur” (Yak 2:10). Yasa’nın tek bir yerinden yırtıldığında tamamen yırtılıp parçalanan bir giysi gibi olduğu söylenir. İsa Mesih de Yasa’nın önemli ve daha önemsiz zorunluluklarından söz ederken aynı gerçeği öğretti ve Yasa’nın “ufacık bir harfinin” ve son “noktasının” bile tamamlanması gerektiğini söyledi (Mat.5:18-19; 23:23). Ferisiler ve din bilginlerine Yasa’nın daha önemli yönlerini yerine getirirken diğer detayları göz ardı etmemelerini buyurdu (Mat.23:23).

“Tamamlanma” her ne şekilde tanımlanırsa tanımlansın, İsa’nın Yasa’nın sadece bir parçasını değil, tümünü tamamladığını ve bunu sadece inanlıların Yasa’yı tutmalarını sağlayarak yapmadığını vurgulamalıyız. Matta 5:17; Yuhanna 1:17 ve Romalılar 10:4 bu konuya odaklandıkları için konuyla ilgili herhangi bir tartışma bu metinleri göz önünde bulundurmalıdır.

İsa’nın Matta 5:17’deki Yasa’yı “geçersiz kılmak” (καταλύω: yıkmak, çözmek) için değil, “tamamlamak” (πληρώω) için geldiği ifadesi hem süreklilik hem de devamsızlık öğelerini içerisinde barındırır ve 5-7. bölümlerin geri kalanındaki izleyen ayetlere hakim olmalıdır. İsa Mat 5:19’da sıkı bir şekilde bu buyruklardan en küçüğünü bile kim “çiğner” (λύω) ve bunu yapmayı başkalarına öğretirse göklerin egemenliğinde en küçük sayılacağını, ancak bunları kim yerine getirir ve başkalarına da öğretirse göklerin egemenliğinde büyük sayılacağını” sıkı bir şekilde tembihler. Başka bir deyişle İsa kendi buyruklarında Yasa’nın talep ettiği doğruluk standardını gevşetmemekte, ancak Ladd’ın ustaca “içsel yaşamın ahlakı” ve “aktif doğruluk ahlakı” olarak nitelendirdiği şeyi talep etmektedir (Ladd 292-296). “Yasa geleceğe, İsa’ya ve öğretilerine işaret ediyordu; bu nedenle O’nun sözüne itaat etmek Yasa’ya da doğru bir şekilde itaat etmektir... Ve bu öğreti daha gevşek olmaması bir yana, mükemmellikten başka bir şey değildir” (Carson, 1984, 146).

Ancak İsa tek başına Yasa'yı değil, "Kutsal Yasa'yı ya da peygamberleri"⁷ tamamlamak hakkında konuşur. O halde Yasa'yı da aşağı yukarı peygamberleri tamamladığı biçimde tamamlamıştır, bu da sadece onların ahlaki mesajlarını yeniden ifade edip keskinleştirmekten ibaret değildir (yine de bunu da yapmaktadır). Kendi kimliği, sözleri ve işinde peygamberlerin önceden bildirip vaat ettiği tüm bir dönemi başlatıp doruk noktasına ulaştırır. Matta'nın sık sık tekrarladığı "Rab'bin peygamber aracılığıyla bildirdiği söz yerine gelsin diye" ifadesi bunun basit bir bildiri-tamamlanma ilişkisinden çok daha öte olduğunu, özellikle peygamberlikler içeren sürgünden dönüş metinlerinde İsa'nın gerçek "İsrail" ve Tanrı'nın ilk doğanı olduğunu gösterir (1:22; 2:15, 17, 23; 3:15; vs.). "Matta İsa'nın kendi deneyiminde İsrail'in başına gelen her şeyi tamamladığını göstermek istedi... mesajı açıktır: Tanrı'nın İsrail halkı ile ilişkisinin merkezinde yer alan her şey şimdi gerçek ve son ifadesini İsa'nın yaşamında bulmuştur" (Drane, 205-06).

Yasa konusunda ise; İsa hem öğretisinde hem de işinde Yasa'nın buyurduğu, önceden bildirdiği ve beklediği her şeyi bir araya getirir ve doruk noktasına ulaştırır. Matta'nın bağlamının ilk başta İsa'nın yetki dolu sözlerinin Yasa'yı tamamladığına odaklanması pek şaşırtıcı değildir.

Antitezlerin ışığında (21-48. ayetler) önümüzdeki metin İsa'nın kimliği ve yaptıklarıyla nasıl Eski Antlaşma peygamberliklerini tamamladıysa aynı şekilde öğretisiyle Eski Antlaşma Yasası'nı tamamladığı konusunda ısrar eder... Bu yaklaşım Matta ile Pavlus'u ya da Musa'nın kurallarına bağlı kalan Yahudi kökenli Hristiyanlar ile bunları terkederek, Pavlusçu uluslardan gelen Hristiyanlar'ı karşı karşıya getirme ihtiyacını ortadan kaldırır... Matta ve Pavlus Yasa ve Peygamberler'in kendilerinden öte bir şeye işaret ettiklerini çok iyi anlamıştı (örn. Rom. 3:21; Gal. 3-4: krş. Rom 8:4). Odak, Pavlus ve Matta'nın görünüşte zaten niyetlendikleri gibi tekrar İsa'ya döner. Müjdelerde, Pavlus'un kullandığı Eski Antlaşma'ya yaklaşımı ve o yaklaşımın mesihbilmi ve eskatolojik nitelikleri aslında İsa'nın getirdiğini anlayabilmemiz için temel bilgi var (Carson, 1984, 144-45).

Benzer bir şekilde Romalılar 10:4 üzerinde yorum yapan Moo da şunu kabul eder:

Pavlus'un, Mesih'in Yasa'nın tamamlayıcısı olduğu öğretisinde Yeni Antlaşma bildirisinin güzel birliğinin diğer bir kanıtını buluruz. Çünkü Pavlus'un burada söylediği şey aslında İsa'nın en ünlü teolojik ifadelerinin birinde iddia ettiği şeyin aynısıdır... (Mat.5:17). Her iki metin de Mesih'i Eski Antlaşma'nın beklenen tamamlayıcısı olarak betimler... İsa Matta 5:17'de öğretisinin Musa'nın işaret ettiği öğretiyi olduğunu söyler... Mesih'in Yasa'sı, Kutsal Yasa'nın tamamlanmasıdır. (Moo, 642-43)

İsa kendisinin Yasa'dan üstün olduğunu, Şabat'ta çalışma özgürlüğüne sahip olduğunu (Yu.5:17), Şabat'ın Rabbi (Mat.12:8), tapınaktan daha büyük (12:6) ve Tanrı'nın evinin meşru sahibi (Yu.2:16; Mat. 21:13) olduğunu açıkça ilan etti. Kutsal Yasa'nın önemli yönlerini tersine çevirerek ya da yeniden düzenleyerek bunun yerine kendi sözlerinin belirleyici olduğunu söylemek konusunda hiç tereddüt etmedi (Mat.5:22, 28, 34, 44; Mar.7:10), ancak bunu yaparken mutlak işi aracılığıyla sağlayacağı içsel gerçeklik konusunda da ipuçları verdi. Örneğin tüm yiyeceklerin temiz olduğunu ilan ettiği zaman *yürek temizliği* için gerekli olan derin temizliğe odaklandı, çünkü kirliliğin asıl kaynağı yürekti: "İnsanı kirlüten, insanın içinden çıkmadır. Çünkü kötü düşünceler, fuhuş, hırsızlık... içten, insanın yüreğinden kaynaklanır" (Mar.7:20-21). Sadece içsel insanın temizlenmesini istemekle kalmadı (Luk.11:29-41), aynı zamanda yeni kirliliği ortadan kaldıracak olan bir "yaşam suyu" (Ruh) vaat etti (Yu.7:37-39). Tamamlanma döneminde yaşayan elçiler de yavaş yavaş bu işin geniş sonuçlarını görmeye başladılar (Elç.10:15, 28; 15:8-9). Kendi yetkisi ile Şabat'ın "dinlenme" yasasının yerini almasının yanı sıra aynı zamanda herkesi kendisine gelmeye ve (din bilginlerinin insanlara yüklediği ağır yükler yerine, Mat 23:4) kendisinin "*huzur*" vereceğini vaat ederek" kendi "boyunduruğunu" yüklenmeye çağırırdı (Mat.11:28-30).

İsa'nın eylemleri ve işleriyle buyrukları "yapmak" anlamında değil, Yasa'nın insanların Tanrı'yla ilişkilerini sürdürmekte sağladıklarının yerini kişisel olarak alarak Yasa'yı "tamamladığını" görmek de çok önemlidir. Örneğin İsa yasa altında kirliliğin doruk noktasını temsil eden cüzamlıları tereddüt etmeden iyileştirdi ve onları tapınak kahinlerinin bile incelemelerinden önce hem temizleyip hem temiz olduklarını ilan etti; ardından onları "kanıt olarak" kahinlere gönderdi (Mar. 1:40-44). Aslında iyileştirme eylemlerinin birçoğu, hastalıkları ya da engelleri kendilerini Yasa'ya göre kirli yapan insanlar içindi. "Her bir olayda asıl önemli olan ve her bir olayı büyük bir skandal haline getiren şey... İsa'nın dönemindeki Yahudiler'in... bu armağanların tapınak ve tapınma sistemi dışında mümkün

⁷ Bu ilk olarak Eski Antlaşma'ya yapılan genel kapsamlı bir gönderme olabilir (Carson, 1984, 142) ancak izleyen ayetler İsa'nın bunları nasıl "tamamlamadığı" konusunun aslında Peygamberler ve yasayı karşılaştırmakla daha iyi anlaşılabilirliğini gösterir.

olmalarını beklememeleri idi” (Wright, 1996, 191-92; 257). Böylece İsa kendisinin Yasa’nın tüm temizlenme ritüellerinin yerine geçtiğini ortaya koydu. Pavlus’un imanlıların Mesih’in kendileri uğruna yaptığı iş aracılığıyla temizlenip kutsal kıldıkları ve kabul edildikleri öğretisi de bununla tam bir uyum içerisindedir.

Burada Mesih’in ölümü ve dirilişinin, Yasa çağını önceden amaçlanan sonucuna getirilmesinde esas rolüne bakmalıyız. Örneğin Yasa kahinlerce gerçekleştirilen karmaşık düzenlemeler ve temizlenme ritüelleri ile günahların bağışlanmasını ve temizlenmeyi sağlıyordu, ancak şimdi İsa hem kurbanı sunan hem de sunulan kurban olarak günahlar için kendisini bir kez ve herkes için mutlak kurban yapmıştır (1Ko.1:30; 6:11). Bu İbraniler⁸ mektubunun öğretisidir ve aynı zamanda Pavlus Mesih’in işini açık bir biçimde bu şekilde anlar. Pavlus’un mektupları İsa’nın Tanrı ile insan arasında (Rom.8:34; 1Ti.2:5) kendisini günahların “fidyesi” (*lutron* ya da *antilutron*) olarak sunan tek aracı (“kahin”) olduğunu öğretir (Mat.20:28; Mar. 10:45; Rom.3:24-27; Ef. 5:2; 1Ti.2:5-6; Tit.2:14). Bu, Levililer’in tüm kurban/sunu sisteminin tamamlanmış olmasından başka bir şekilde anlaşılamaz. “Kurban” ve “fide” Yasa’da birbirleriyle yakından ilişkili kavramlardır (Çık. 21:30), özellikle ilk doğanların “yerine” Levililer’i alarak onları kurtarmak yoluyla ilişkilendirilmişlerdir (Çık.30:12; Say.3:45). Böylece İsa kendisini “birçokları uğruna fide” olarak sunmaya geldiğini söylediği zaman (Mat. 20:28; Mar. 10:45) burada kurban anlamı özellikle kastedilmiştir. Kanının “birçokları uğruna akıtılması” (Mat.26:28) konusunda söyledikleri de aynı sonuca ulaşır. “Leon Morris’in Mesih hakkında söylediği gibi ‘O kurban sisteminin işaret ettiği tüm gerçeğin tam olarak somutlaşmasıdır’... Dört Müjde de Mesih’in ölümü ve ölümüne giden olaylara büyük bir vurgu yapar... Pavlus’un bir başkasının yerine kefarete etme fikrini kendisinin hayal etmiş olması düşünülemez; bu fikir Mesih’in kendi öğretileri içerisinde yer alır” (Barnes, 64-65).

Bana öyle geliyor ki Pavlus’un (ve İsa’nın) Yasa ile ilgili öğretileri tartışılırken Kutsal Yasa’nın bu yönüne çok az dikkat ediliyor; ya da belki bunun üzerinde durulmayacak kadar açık olduğu düşünülüyor. Ancak Yasa’nın büyük kısımlarını, özellikle Mısır’dan Çıkış, Levililer ve Çölde Sayım’ı düşünecek olursak baskın konu “kurbanlar” ve “sunulardır” (700’ün üzerinde referans). Bunlar en başta Levili kahinlerin atanması ve hizmetlerinde (Çık. 20; Lev. 8-9; Say. 18), sunakta düzenli olarak sunulan çeşitli sunularda (Lev. 1-7; Say. 28), deri hastalıklarının ve çeşitli murdarlık biçimlerinin temizlenmesinde (Lev. 14-15) ve İsrail’in yıllık bayramlarında (Lev. 16; 23; Say. 29) görülür. Aslında bu sunular Yasa boyunca İsrail’in Tanrı ile ilişkisinin temel ilkesi olarak görülmektedir. Pisliliği ortadan kaldırmaya yarayan bir paspas gibi avlunun kapısının iç kısmında yer alan büyük sunak, sürekli yanan kurbanlarıyla kutsal tapınma çadırının/tapınağın merkezinde yer alırdı. Tanrı da bu tapınma çadırı/tapınak içerisinde ulusun ortasında görünür bir biçimde bulunmaktaydı. Bunun sonucunda “Söz beden aldı ve aramızda yaşadı (çadır kurdu) ve biz O’nun yüceliğini gördük” (Yu. 1:14) ifadesini okuduğumuzda ve İsa’nın kendi bedeninden gerçek “tapınak” olarak (Yu. 2:19) söz ettiğini duyduğumuzda O’nun özellikle kendisini Golgota’da sunmasıyla tüm sistemi tamamladığı açıktır.

Eğer gerçekten Kutsal Yasa tüm uluslar arasında sadece İsrail ile yapılmış bir antlaşma ise (Lev. 26:46; 27:34; Yas. 4:8, 13; Yu. 7:19; Rom. 9:4) kendimize bunun Mesih’te *bir bütün olarak* nasıl tamamlandığını sormamız gerekir! Sadece on buyruğun ahlaki yasalarının Hristiyanlar için bağlayıcı olup olmadığını sormak oldukça dar bir bakıştır. Mesih Fışık kuzumuz (Yu.1:29; 1Ko.5:8 ; Ef. 5:2), yeni tapınağın köşe taşı (Mat.21:42; par.; Yu.2:19-22; Ef.2:20) olduğu ve egemenimiz (Mat. 28:18-20; Ef. 1:20-22; Kol. :31) ve aracılık eden “kahinimiz” (Mez. 110:4; Luk. 22:31-32; Yu. 17; Rom. 8:34) olarak Tanrı’nın tahtının sağında kutsal yerde oturduğu (Mez. 110:1; Mat. 22:42-45; 26:64; Mar. 14:62) gibi aynı zamanda bütün Yasa’nın tüm yönlerini tamamlar. Bu öğreti hem müjdelerde hem de Pavlus’un Yeni Antlaşma mektuplarında oldukça açık olmasına rağmen, kendimi tekrarlamak pahasına da olsa, bu gerçek sadece işin tamamlanmasından *sonra* net olarak açıklanabilirdi.

[Mat. 5:]18b basitçe Kutsal Yazılar’da önceden bildirilen tüm tanrısal amacın gerçekleşmesi gerektiği anlamına gelir; tek bir nokta ya da çizik bile tamamlanmakta başarısız olmayacaktır... İsa’nın ölümü ve dirilişinin merkezde yer alması, Matta’nın kurtuluş tarihi sunumundaki öncü olaydır. Bundan önce İsa’nın öğrencileri İsrail’le sınırlıydı (10:5-6); bunun ardından her yere gideceklerdi. Benzer bir biçimde Kutsal Yasa’nın biçimi de işaret ettiği kurtuluşla ilgili çok önemli olaylarla birlikte değişebilir. Çünkü peygamberlik eden, peygamberliğin gerçekleşmesiyle bir anlamda içeri alınmış ve aşılmıştır. (Carson, 1984, 146)

⁸ Birçok çağdaş Yeni Antlaşma araştırmacısı (örn. Carson & Moo, 2002, 600-604) tarafından reddedilmekle birlikte İbraniler’in Pavlus tarafından yazılmış olduğu yönünde ciddi iddialar bulunmaktadır (Reymond, 273-79).

Yuhanna 1:17’de bulunan “*Kutsal Yasa Musa aracılığıyla verildi, ama lütuf ve gerçek İsa Mesih aracılığıyla geldi*” şeklindeki kapsamlı ifade de Mesih’in tüm Yasa’yı bir bütün olarak tamamladığına işaret eder. Carson bu ifadenin en iyi kendisinden önce gelen sözler ışığında anlaşılabilceğini ikna edici bir biçimde savunur:

‘Mesih’in doluluğundan hepimiz lütuf yerine lütuf aldık’... İsa Mesih ile gelen lütuf ve gerçek Yasa’nın yerine geçendir; Yasa’nın kendisi ise lütfun erken bir sergilenmesi olarak anlaşılır... Yasa, yani Yasa-antlaşma lütufla verilmiştir ve beden almış Söz İsa Mesih’i bekler; şimdi o geldiğine göre aynı peygambersel Yasa-antlaşma önceden ‘bildirilenin’ [krş. Mat. 11:13] gelişyle geçersiz kılınmalıdır. Bu fikir Matta 5:17-20’den çok farklı değildir. (Carson, 1991, 132-33).

İsa’nın eskatolojik Ruh’u veren kişi olarak rolü de Yasa’yı nasıl tamamladığını anlamamız açısından önemlidir. Yahya’nın bildirisinde (Mat. 3:11; paraleller.) ve İsa’nın ölümünden hem önce (Yu. 4:7; 37-39; 3:5-6; 6:63; 14:16-17, 25-26; 16:12-15) hem de sonraki (Luk. 24:49; Yu. 20:22; Elç. İşl. 1:5, 8) sözlerinde bu genel amacının merkezinde yer alır. Öğrencileri sadece bu güçlendirme aracılığıyla dirilmiş efendilerini izlemeye devam ederken Tanrı’nın isteğini yerine getireceklerdi. Aynı zamanda İsa için gelecek olan çağın sadece Yasa’nın daha iyi tutulacağı bir çağ olmadığı, bunun yerine Ruh’un elçilere *kendi sözleri* ve *kendisiyle ilgili* öğretileri hatırlatacağı bir çağ olduğu açıktır (Yu. 16:12-15). Bu vurgu Ruh’un dökülmüş olmasının birçok sonucunun tam olarak geliştirildiği Pavlus’un öğretisi açısından da kesinlikle geçerlidir. G.Fee. Pavlus’un Ruh ve Yasa ile ilgili metinlerini çalışmasının sonucunda “Pavlus’un Yasa’ya bakışındaki anahtarın eskatolojik Ruh armağanı olduğunu” öne sürer (Fee, 816). Mesih’in Ruhu’nun ürünü inananların yaşamlarında ortaya çıktığı zaman Tevrat, tüm pratik nedenlerle yürürlükten kalkacak bir biçimde tamamlanmıştır.

Yorumcuların tümü Mesih’in Yasa’yı özellikle Çarmıh-Diriliş-Ruh olayıyla tamamladığı konusunda hemfikir olmakla birlikte çeşitli yorumcular bu olayın şu ya da bu yönünü vurgular (örneğin bana öyle geliyor ki reformcular çarmıhı, N.T. Wright dirilişi ve G. Fee Ruh’un bu tamamlanmadaki varlığını vurgular). Ancak bunların hepsi *yeni bir dönem başlatan tek bir olayın* aşamalarıdır; Yuhanna’nın kullandığı dille Mesih’in “saati” ya da “gidişi” ya da “yüceltilmesidir”. Mesih’in tüm Yasa’nın tamamlanması ve yeni antlaşma düzeninin başlangıcı olmasının tam öneminin anlaşılabilmesi için bir arada değerlendirilmelidirler.

C) “Yasa’nın İşlerinden” Ayrı Doğruluk/Aklanma Konusunda İsa ve Pavlus⁹

Bu son bölümde Matta ve Romalılar’da “doğruluk” konusunu kısaca inceleyerek İsa’nın ve Pavlus’un Yasa konusundaki öğretileri arasındaki uyumu değerlendireceğim. Doğruluk, Matta’da bu konudaki referans sayısının¹⁰ yanı sıra en önemli anlarda kullanılan bir kavram olmasının da gösterdiği gibi Matta müjdesinde yer alan anahtar kavramlardan biridir. Yeni Antlaşma’da sadece Romalılar bu sözcük grubunu Matta’dan daha sık kullanır. Ama sorulması gereken asıl soru, Matta’daki kullanımın Pavlus’un Romalılar’da (ve diğer mektuplarında) sözünü ettiği ve imanla elde edildiği Tanrı’nın doğruluğunun öğretisi ile gerçekten uyumlu olup olmadığıdır. Bu iki yaklaşımı açıklamanın basit bir yolu Matta’da doğruluğun gerçek standardının verildiği, (Ferisiler’inkinden daha büyük bir standart), Romalılar’da ise Tanrı’nın bu standarda ulaşamayan herkesi (hem Yahudiler hem de uluslardan gelenler arasında) doğru ilan etme (aklama) ve onları doğru yaşamak için güçlendirme planının açıklandığıdır. Bu fazla basitleştirilmiş bir açıklama mıdır? Aslında Pavlus’un İsa’nın bu konudaki sade öğretilerinin karşısına mı koymaktadır? Ya da İsa’nın kendisi de aslında tanrıtanımaazları aklayıp dönüştürmek için Pavlus’un anlattığı planın aynısını mı anlatmaktadır? Sanırım hem Matta hem de Romalılar’a daha yakından bakmak İsa ve Pavlus’un öğretilerinin birbirini tamamladığını gösterir, ancak Pavlus doğruluğu aklanma açısından vurgularken İsa göklerin egemenliğini miras almak için gerekli olan doğruluğu vurgulamaktadır.

⁹ Douglas Moo’nun “İsa, ‘Yasa’nın İşleri’ ve İlk Yüzyıl Yahudiliği” adlı arasözünde ikna edici bir şekilde gösterdiği gibi “Pavlus’un – ve aynı zamanda İsa, Matta, Luka, Markos ve Petrus’un – öğretisi en azından bazı Yahudiler’in aklanma/kurtuluşun temeli olarak sadece yasaya bağlı kendi işlerine güvenerek yoldan çıktıkları varsayımında bulunulmadan tatmin edici bir şekilde açıklanamaz. O halde Pavlus’un argümanının temelinde günahın herkes için çaresiz bir tutsaklık durumu yarattığı inancı bulunur.... Hiç kimse kendi iyi işleriyle Tanrı’nın kabulünü kazanamaz çünkü hiç kimse Tanrı’nın kabulünü kazanabilecek kadar iyi işler yapamaz. İnsanın Tanrı’nın taleplerini yerine getirmek konusundaki bu yetersizliği Romalılar 3’ün merkezinde yer alır” (Moo, 217). “Yasanın işleri” ifadesini ben de bu anlamda kullanıyorum.

¹⁰ Matta 3:15; 5:6, 10, 20, 45; 6:1, 33; 9:13; 10:41; 12:37; 13:43, 49; 21:32; 23:28, 35; 25:37, 46.

Pavlus'un göklerin egemenliği dili yerine kullandığı çeşitli kategoriler/metaforlar arasında aklanma en önde gelir... Bunun nedeni tabii ki gerek kurtuluşu kazanmak, gerekse Yasa'yı tutarak kurtulmuş bir insan olarak Tanrı ile kurtaran bir ilişkide kalmak açısından olsun, "doğruluğun" Yahudiler'in gündemini meşgul eden başlıca konu olmasında aranmalıdır. (Kim, 483).

Tanrı tarafından vaat edilen bu "miras" ne aracılığıyla elde edilebilir? Egemenlikte güneş gibi parlayacak olan bu doğru kişiler kimlerdir (13:43)? Miras aynı anda hem "Tanrı'nın egemenliği" hem de "sonsuz yaşamdır" (Mar. 10:17-25), ancak mirasçılar kimlerdir? Mirasçılar "gençliklerinden beri Yasa'yı harfiyen tutanlar" değil, "yumuşak huylular" (Mat. 5:5) ve İsa'yı izlemek üzere her şeylerini bırakanlardır (Mar.19:29). Mesih, öğretisinde kendisini gerçek "mirasçı" olarak sunar (Mat.21:38; Mar. 12:7; Luk.20:14) ve sadık izleyicileri kendisiyle birlikte mirasın ortaklarıdır (Mar.10:29-30). Bu da Pavlus'un öğretisindeki Mesih ile "ortak mirasçılar" olma fikrine denk düşer (Rom.8:17). Tanrı'nın çocukları O'nun mirasçılarıdır. Bu hak, Tanrı'nın buyruklarına uyma sonucunda kazanılmış ya da hak edilmiş değildir, tövbe etmiş olan tanrısızlara Baba tarafından iman aracılığıyla verilmiş bir armağandır (Luk.15:29; 18:9-14; Yu.1:12-13; Rom. 4:5, 13-14; 1Ko. 6:9-11). İsa "kendi doğruluklarına güvenen" kişilere tapınakta dua eden iki adam hakkındaki unutulmaz öyküyü anlattı. Tanrı'nın tanrısızları doğru sayması konusunda öyküsünün ana fikrini şöyle özetledi: "Ferişi değil, bu adam *aklanmış* olarak evine döndü" (Luk.18:9-14).

O halde İsa'nın talep ettiği yüksek ahlaki doğruluk (Mat. 5:18-7:6) ile günahkarları ve doğru olmayanları kabul edip onları bağışlamasını, ve Pavlus'un doğruluğun sadece İsa'ya imanla elde edilebildiği (verildiği) öğretilerini nasıl bağdaştırabiliriz? Günahkarların Tanrı'nın adaletinden taviz vermeden nasıl aklanabilecekleri konusu Pavlus tarafından çarmıhın kurtarıcı işi ve Musa'nın kurban sisteminin Mesih'in kendisini başkaları için feda etmesini önceden bildiren dili ışığında açıklanmıştır (Rom.3:21-25). Ancak bu İsa'nın öğretisi ile gerçekten uyumlu mudur? Matta'nın incelenmesi ve Pavlus ile karşılaştırılması sonucunda bazı noktalar ortaya konabilir.

İsa'nın, hizmetinin başında Matta 3:15'de Vaftizci Yahya'nın itirazına verdiği yanıt sadece vaftize boyun eğmenin çok ötesinde "*tüm doğruluğu yerine getirmeye*" işaret eder. Hristiyan vaftizinin ölüm-gömülme anlamını bu olayla ilişkilendirerek metni böyle okumak uygun olmasa da (Carson, 1984, s. 107-08), Matta 3:16-17 Yeşaya 42 ve 53'ün insanların günahları ve hastalıkları ile derinden özdeşleşen (Mat. 8:17) ve "canını ölüme terk etmek" yoluyla "birçoklarının doğru sayılmasını sağlayan", acı çeken hizmetkârı ile bağlantı kurar (bkz. Kim, 484). İsa vaftize boyun eğerek kendisini sadece Yasa'nın gerekliliklerini yerine getirmekten çok daha fazlasına adanmış olur; bu eylem kendisini bekleyen daha büyük "vaftiz" aracılığıyla günah ve etkileriyle radikal bir biçimde yüzleşeceğini gösterir (Luk. 12:50). Yuhanna İsa'nın vaftizini daha da ayrıntılandırır, "dünyanın günahını ortadan kaldıran Tanrı Kuzusu" olarak ayrıldığını bir kez daha bildirir (Yu. 1:29). "Şimdilik buna razı ol" İsa'nın gelecekte Ruh'u halkına vereceğine (onları Kutsal Ruh'la vaftiz edeceğine) işaret eder; Yahya'nın kendisi de bunu heyecanla beklemektedir (Mat. 3:11, 14).

İsa ve Pavlus'un öğretileri arasındaki uyumun belirgin olduğu anahtar bir alan, Ferisiler'in doğruluğunun yetersizliğidir (Mat. 5:20; Flp. 3:4-9). Matta, İsa'nın "doğruluklarını insanların gözü önünde gösteriş amacıyla sergileyen" din bilginleri ve Ferisiler ile ilgili uyarılarına oldukça geniş yer verir (6:1,5,16; 23:5,28).

Büyük oranda Matta'ya özgü iki uzun kısım bu temayı geliştirir ve İsa'nın öğrencilerini sadece Tanrı'yı hoşnut etmeye çağırır (6:1-18; 23:1-36). İsa Tanrı'nın egemenliğinin emanet edildiği ve kendi doğruluklarına güvenen egemenler ve öğretmenler yerine alçakgönüllü ve çocuklar gibi olmak ile şekillenen ve kendi "kilisesi" olarak betimlediği yeni bir kardeşliği ortaya çıkarmayı vaat eder (5:3-16; 18:15-20; 21:33-43; 23:8-12). Bu kişiler İsa'yı yaşayan Tanrı Oğlu olarak tanımak üzere gözleri Baba tarafından açılmış ve kendilerine İsa'da gelen Tanrı egemenliğine heyecanla boyun eğen "küçük çocuklarıdır" (10:42; 11:11, 25-27; 16:16-19; 18:6, 10, 14; 21:16).

İsa'nın daha üstün bir doğruluk çağrısı (bu standart Tanrı'nın kendi lütfekar 'mükemmelliği'dir, Mat 5:20-48) tavizsiz olmasına rağmen buna erişenler yasal doğruluğu elde edenler değil, doldurulan ve Tanrı'nın egemenliğini miras alanlar "doğruluğa acıkıp susamış, ruhta yoksullardır". Kurtuluşun güvence altına alınması için Yasa'yı tamamlayacak olan, İsa'nın kendisidir. Kişinin bağışlanma ihtiyacını kabul etmesi ve kendi gözündeki "merteğin" farkına varması, çok önemli başlangıç noktasıdır (6:12-15; 7:1-5). İsa çarpıcı ve gündemini bildiren bir sözle "doğru kişileri değil, günahkarları çağırmaya geldiğini" söyler (9:13). Tüm insanlar gerçekten de Tanrı'nın önünde umutsuz günah borçlularıdır ve merhamet dolu egemenlik yaşamı bu muazzam borcun ödendiğinin farkında olmaktan kaynaklanır (12:7; 18:21-35).

“Tanrı’nın çocuğu olarak yeni bir statü varsayılmaktadır, bu statü İsa ile birlikte yürümek sonucunda ortaya çıkar ve temelinde kişinin affedilmesi yer almaktadır” (Ladd, 298). İsa eskatolojik işinin bir parçası olarak Kutsal Ruh’la vaftiz eder ve Baba da çocuklarına, kendisine İsa aracılığıyla gelenlere Kutsal Ruh armağanını verir (7:11; krş. Luk. 11:13).

Dünyanın dört bir yanından gelip egemenlikte İbrahim’le birlikte yerlerini alacak olanların öncüsü olarak uluslardan gelen bir yüzbaşı imanından dolayı övülür, öte yandan Yasa’ya sahip olanlar, yani “egemenliğin asıl mirasçıları dışarıdaki karanlığa atılacaktır” (8:5-13; krş. Rom. 4:16-17). Kalabalıklar Petrus’un evinde iyileştirilir ve bu, acı çeken Hizmetkar’ın en sonunda kefarete eden ölümünde onların hastalıklarını yüklenmesinin gerçekleşmesi ile ilgilidir (8:14-17; Ysa. 53:4). Fiziksel iyileşme, İsa’nın “günahları bağışlama” yetkisinin ortaya konmasıyla bağlantılıdır (9:1-8); bu konuya özellikle ölümünden önceki gece daha net bir biçimde odaklanılır: “çünkü bu benim kanımdır, günahların bağışlanması için birçokları uğruna akıtılan antlaşma kanıdır” (26:28).

Yasa ritüelleri (oruç) bağlamında Yasa’nın yerine başka bir şeyin geçmesi (ya da en azından yetersizliği), “yeni şaraplar” için “yeni tulumların” gerekli olmasında görülür (9:14-17). Havra önderi (Yasa’yı tutan doğru bir kişi olduğu varsayılabilir) günahın öldürücü sonu karşısında çaresizdir; ancak İsa ölümü tersine çevirir ve havra önderinin kızını bir dokunuşla yaşama döndürür (9:18-26). Yaşama kavuşma ve iyileşmenin kesiştiği temas noktası yasayı tutmak değil, “imandır” (9:18, 22, 29).

Çiğnenmiş yasanın laneti altında en çok zarar görenlerin İsa tarafından özgür kılındıkları (11:4-5) ve en küçüklerin şimdiye kadar yasa altında yaşamış en büyük kişiden daha büyük oldukları yeni dönem gelmiştir (11:11-13). Tanrı’nın yeni vahyi ve egemenliği havranın ve tapınağın eğitimli ve bilge kişilerinden gizlenmiş, ancak İsa’ya oldukları gibi gelen ve O’nun boyunduruğunu üstlerine alan “küçük çocuklara” açıklanmıştır (11:25-30). Bundan böyle “yük” yasanın yükü değil, İsa’nın yüküdür; insanlar O’nun öğrencisi olmalıdır! “Sadece benim verdiğim vahiyden öğrenin” (Carson, 1984, 278). Bu sadece din bilginlerinin yorumlarını düzeltmekten ya da Yasa’ya ekledikleri fazlalıkları Yasa’dan çıkarmaktan çok daha ötedir (23:4); bunun yerine “size söylendiğini duydunuz... ama ben size diyorum!” diyen Rab’be tamamen yeni bir bağlılıktır. Şimdi her şey Oğul’a verilmiştir (11:28; 28:18-20) ve sonsuz sözlerine tam bir itaat zorunludur (7:24, 26; 24:35). İsa insanları kendisine radikal bir adanmışlığa çağırır.

İsa’nın öğrencisi olmak isteyen kişilerden en temel talebi radikal ve koşulsuz bir karardır... Kişi kendisini reddetme ve benliğinin ölümü anlamına gelen böylesine radikal bir kararı verdiği, bunun sonucunda yaşamından vazgeçtiği zaman Tanrı Oğlu’nun ikinci gelişi gününde onu yaptıkları için ödüllendireceği vaadine sahip olur. İnsanlar İsa’nın kimliğinde Tanrı’nın Egemenliği ile yüz yüze gelirler; İsa ve Egemenlik yönünde karar veren herkes, gelecek Egemenliğe girecektir.... Tanrı’nın Egemenliğini ve ondaki doğruluğu bu çağda tecrübe edenler gelecek çağda da eskatolojik Egemenliğe gireceklerdir (Ladd, 298-300).

O halde doğru yaşam nasıl ortaya çıkartılabilir? Burada bile yanıt yasayı tutmak değildir. Onun yerinde: İsa’nın duyurduğu egemenlik mesajı diri ve güçlü bir söz; o söz istekli yüreğe yaşam verdikten sonra onu dönüştürüp Tanrı’nın çocuklarının doğası olan doğruluk meyvesini üretmek için etkindir. (Mat.13:18-23). Bu çağ boyunca mükemmellik değil, büyüme öngörülmektedir. Ancak çağın sonunda, hasat zamanında “doğru kişiler Babaları’nın egemenliğinde güneş gibi parlayacaklardır” (Mat.13:43).

O halde Matta’daki genel resim, Hizmetkar-Kral’ın kendi acıları ve dökülen kanıyla günahkarları kurtarmak üzere geldiğidir. Yakup’un sözleri ile “Tanrı’nın sözünü alçakgönüllülükle kabul eden” (Yak. 1:21) kişileri affederek onları en sonunda Baba’nın mükemmelliğine bürünecek olan Tanrı çocukları yapar. Bu doğruluk İsa Mesih’e kararlı bir güven ve bağlılıkla ona acıkıp susayanlar ve her şeyden önce onu arayanlara bağışlanacaktır (6:33).

Pavlus, Mesih’in ölümü ve dirilişinin temel taşının yerine yerleştirilip Ruh’un yeni antlaşma işinin gerçekten başladıktan ve resim artık bu yeni mercekten net bir biçimde görüldükten sonra yazar. Şimdi “mirasta pay sahibi olmaya” hak kazanan ve “egemenliği giren” “kutsallara” Tanrı’nın Mesih’te ne yaptığını daha açık bir biçimde açıklar (Kol.1:12-14). Bunun nasıl olduğunu, Tanrı’nın İsa’ya iman edenleri nasıl “akladığını” açıklar ve özellikle bunun “Yasa’nın işleri olmaksızın” gerçekleştiğini netleştirir. Romalılar’daki iyi bilinen resmi, İsa’nın kendi öğretilerinde geniş hatlarla çizdiği krokinin içini tamamlar ve doldurur. Tanrı’nın doğruluğunun Mesih’in ölümüyle “Yasa’dan bağımsız olarak açıklandığı” ve önceden Tanrı’nın “düşmanları” olan ve “zayıf, tanrıtanımaz günahkarların”, hatta Pavlus’un kendisi gibi Tanrı’ya küfredenlerin bile şimdi dirilmiş olan Rab’be iman yoluyla aklandığı gerçeğine varır (Rom. 3:21; 5:6-10; 1. Ti. 1:13). Pavlus Mesih’in işinin imanla Tanrı’nın çocukları olan herkeste umut güvencesi ve Ruh’un denetiminde doğru yaşamayı nasıl ortaya çıkardığını açıklar (Rom.

5-8). Romalılar 9:30-10:4'de İsrail'in başarısızlığı ile ilgili özeti aslında etkileyici bir biçimde Rab'bin kendisini öldürmek üzere olan İsrail önderlerine son salvosunu hatırlatır:

"Öyleyse ne diyelim? Aklanma peşinde olmayan uluslar aklanmaya, imandan gelen aklanmaya kavuştular. Aklanmak için Yasa'nın ardından giden İsrail ise Yasa'yı yerine getiremedi. Neden? Çünkü imanla değil, iyi işlerle olurmuş gibi aklanmaya çalıştılar ve "sürçme taşı"nda sürçtüler. Yazılmış olduğu gibi: "İşte, Siyon'a bir sürçme taşı, Bir tökezleme kayası koyuyorum. O'na iman eden utandırılmayacak." (Rom.9:30-33) İsa onlara şunu sordu: "Kutsal Yazılar'da şu sözleri hiç okumadınız mı? 'Yapıcıların reddettiği taş, İşte köşenin baş taşı oldu. Rab'bin işidir bu, Gözümüzde harika bir iş! 'Bu nedenle size şunu söyleyeyim, Tanrı'nın Egemenliği sizden alınacak ve bunun ürünlerini yetiştiren bir ulusa verilecek. Bu taşın üzerine düşen, paramparça olacak; taş da kimin üzerine düşerse, onu ezip toz edecek.'" (Mat.21:42-44)

İsrail, Tanrı'nın uzun zamandır beklediği ziyareti gerçekleştirdiği zaman bunu anlamadı. William Philip "Yasa bir vaat içerir" der. "İsrail'in, vaat ettiği gibi tek Tanrı olan Yahve'ye ayrılmış bir halk olacağını vaat eden basit ifadeler sürekli tekrarlanır (krş. Yas. 26:18-19)... Bu sadece en iyisini umut eden bir Tanrı'nın boş dileği değildir... gelecekle ilgili bir gerçeğin vaadidir... Bu kutsal Tanrı'nın halkı kutsal olacaktır" (Philip, 13). İsrail'in Yasa'nın aslında vaat içerdiğini ve Tanrı'nın Mesih'i aracılığıyla daha büyük işlerini beklediğini anlamakta başarısızlığı, doğruluğu imanda değil, işlerde aramasına yol açtı. Ancak Tanrı'nın değişmez amaçları, 'kendi yaptıklarıyla,' yani sürçme taşı, köşe taşı haline gelecek olan tökezleme kayasını koyarak gerçekleşecektir "Ama siz Tanrı sayesinde Mesih İsa'dasınız. O bizim için tanrısal bilgelik, *doğruluk*, *kutsallık* ve kurtuluş oldu. Bunun için yazılmış olduğu gibi, "Övünen, Rab'le övünsün" (1Ko.1:30-31).

Sonuç

Pavlus'un Yasa hakkındaki öğretisi, "Yasa'yı ve peygamberleri tamamlamaya" geldiğini ve "her şey gerçekleşmeden" Kutsal Yasa'dan en ufak bir harf ya da bir noktanın yok olmayacağını (Mat.5:17-18) öğreten Rab İsa'nın öğretisi ile tam bir uyum içerisinde. Şimdi "tek bir doğruluk eylemi" (Rom.5:18), Çarmih-Diriliş-Ruh olayının tamamı gerçekleştiğine göre, Yasa'nın işaret ettiği her şey O'nda tamamlanır. Pavlus'un çağrısı Tanrı'nın bu doğruluğunun Mesih'te "yasadan bağımsız olarak" nasıl ortaya çıktığını ve bunun yanı sıra "yasa ve peygamberlerin de buna tanıklık ettiğini" Kutsal Yazılar'dan göstermektedir (Rom.3:21). O'nun karakterini önce Kutsal Yasa'da yazılı bir buyruk biçiminde gösteren Tanrı Yasa'sı artık Ruh'u tarafından insan yüreklerine yazılan Mesih'in Yasası olmuştur.

Sinclair Ferguson, Abraham Kuyper'den alıntı yaparak bu gerçeğin derin sonuçlarını özetler. "Kurtarılmış bir canın ihtiyacı olan şey insan kutsallığıdır." Meleklerin kutsallığı günaha düşmüş insanın bir işine yaramayacaktır. Eğer kutsal olmamız gerekiyorsa, bu kutsallık insanlığımızın içine işlenmiş olmalıdır. Mesih'in başardığı budur. Ve şimdi Ruh, beden almış Oğul ile olan birliği sonucunda bu kaynakları inanlıların yaşamlarına getirir. Mesih'teki hizmetinden dolayı içimizde konut kurup yaşamlarımızda aynı kutsallığı ortaya çıkarabilir. (Philip, 19).

İsa kendisini sevindirici haber, Baba'yı açıklayan tek kişi ve Baba'ya giden tek yol, huzur ile bol yaşam ve Yasa'da açıklanan her iyi şeyi veren kişi olarak tanıttı (Mat.11:25-30; Yu.10:10; 14:6-7). Pavlus da aynı müjdeyi vaaz etti – Tanrı'nın zamanın dolmasıyla gönderdiği, "bizler oğulluk hakkını alabilelim diye yasa altında olanları özgürlüğe kavuşturmak için yasa altında doğan" (Gal.4:4-5) Oğlu ile ilgili sevindirici haberi. Şimdi İsa Mesih aracılığıyla hala içinde bulunduğumuz zayıflık ve günahlılığımıza rağmen Ruh'u ile O'nun isteğinden sevinç duyan kişiler olarak göklerdeki Babamız'ın buyruklarına memnuniyetle yürekten itaat ederiz. O'nun aracılığıyla öncelikle kendimizi diri kurbanlar olarak vererek övgü ve şükran sunarız. İçimizde hem Tanrı'ya hem de insan kardeşlerimize, hatta bize zulmedenlere gittikçe artan bir sevgi buluruz. Özgür kılınmış kişiler olarak içimizde O'na hizmet etmeye gittikçe artan bir özlem vardır. Havradan atılan iyileşmiş kör adam gibi Mesih'in yüzünde Tanrı'nın yüceliğini görmek üzere gözleri açılmış olan bizler, adım adım O'nun ayaklarına kapanıp O'na tapınmaya yaklaşıyoruz (Yu. 9:34-38; 2Ko.4:6). Bizler "Tanrı'nın Ruh'u aracılığıyla tapınan, Mesih İsa'yla övünen gerçek sünnetlileriz" (Flp. 3:3). Bunların tümü hem İsa'nın hem Pavlus'un öğretilerinde bulunur, ancak hem Pavlus hem de Rab İsa Mesih'i onun gibi izleyenler için *hepsi İsa'nın işidir*.

İSA’NIN VE PAVLUS’UN YASA HAKKINDAKİ ÖĞRETİLERİNİ KARŞILAŞTIRAN TABLO

Yasa ile ilgili konu	İsa (Müjdeler)	Pavlus (Y.A. Mektupları)
SÜREKLİLİK (Yasayı kullanan öğreti, yasayı gerektiren, genişleten, açıklayan ve uygulayan)		
1) Yasa “tamamlanmalı,” tamamen yerine gelmelidir		
İsa yasayı “tamamlar” müjde ya da iman Yasa’yı destekler	Mat.5:17	Rom.3:31; 10:4; Gal.5:18-23
Tüm yasa “yerine getirilmelidir” ve hiçbir şey “boş” olmayacaktır	Mat.5:18-19/Luk.16:17; Yu.10:35	Rom.8:4
Yasa’nın (= Kutsal Yazılar’ın) vaat ettikleri tamamlanmalıdır	Luk.24:26-27, 44-46; Yu.1:45; 15:25; 19:36	Rom.1:2; 3:21; 16:26; 1Ko.15:3-4; Tit.1:2
2) Yasa (özellikle Kutsal Yazılar), söz konusu eylemleri ya da konuları desteklemek/göstermek için kullanılır		
Yasa bir konudaki uygulama ve argümanları destekler	Mat.12:5; Yu.7:22-23	Rom.3:10-19; 4:3; 1Ko.9:8-9; 14:21, 34; Ef.6:2
Pentatük’ün yasa öncesi bölümlerine gönderme yaparak Yahudiler’in Yasa’yı yanlış uygulamalarını düzeltmek	Mat.22:23-33/Mar.12:18-27/Luk.20:27-37;	Gal.3:16-21
3) İsa yasa altında doğru, yasayı mükemmel bir biçimde tuttu ve yerine getirdi		
İsa’nın “doğumu ve yaşamının” yasa altında ve tamamen kusursuz olması	Luk.2:23-27, 39; Yu.5:19; 8:46	Rom.15:8; 2Ko.5:21; Gal.4:4
4) Yasayı çiğneyenlerin uyarılması		
Yasayı her çiğneyen (yasa tanımazlar ve yasayı tutmayanlar) eskatolojik anlamda kayıp olacaklar (mahkum edilmiş, lanetlenmiş)	Mat.7:23; 13:41; 23:28, 33	Rom.1:32; 2:1-12; 1Ko. 6:9-10; Gal.3:10, 12; 5:19-21
Yahudiler yasayı çiğnedikleri, kendi buyrukları ve geleneklerini zorlayarak yasayı çiğnedikleri için azarlanırlar	Mat.15:3, 9; Mar.7:7-10 Mat.23:2, 23	Kol.2:8, 23; Tit.1:14
İsa ve Pavlus Yasa’yı ve gelenekleri çiğnemekle suçlanır ancak ikisi de kendisini savunur	Mat.9:14; Mar.2:18; Luk.5:33; Yu.5:18; 9:16; 10:33	Elç.21:21, 28; Pavlus’un önceki davranışları Tanrı’ya karşıydı: Elç.26:11; 1 Ti.1:13; 1Ko.15:9; Gal.1:13; Flp.3:6
5) Tanrı’nın buyruklarını ya da Yasasını tutma çağrısı		
Sonsuz yaşam için buyrukları, tüm Yasa’yı tutmak	Mat.19:17; Mar.10:19; Luk.10:25-27; 18:18-20	1Ko.7:19; Rom.10:5
Tanrı’nın yasası iyi, ruhsal ve kutsaldır	Mat.23:23	Rom.7:12-16
Yasa’yı işitenler değil, yerine getirenler (yazılı ya da yürekteki yasa) aklanacak ve yaşayacaktır.	Mat.23:28	Rom.2:13-15, 23-27; 10:5
6) “Sevgi” yasanın tamamlanmasıdır (bu hem süreklilik hem de devamsızlık olarak görülebilir)		
Yasanın (ve peygamberlerin) sevgi buyruklarında özetlenmesi ve yerine gelmesi	Mat. 7:12; 22:34-40; Mar.12:28-31; Luk.10:25-37; Yu.13:34	Rom.13:8-10; Gal.5:14; 6:2

7) Yasa İsa ve müjdeye tanıklık eder

Yasa İsa'ya, Mesih'e tanıklık/peygamberlik eder ve bu konuda öğretir ("onunla/benimle ilgili") Bu buyruk olarak yasadan çok Kutsal Yazılar olarak yasadır.	Mat.11:13; Luk. 16:29-31; 24:27, 44; Yu.1:45; 3:14-15; 5:45-46	Rom.3:21; 10:19; 16:26; Gal.3:24-25; 4:21; 2Ti.3:15
8) Yasayla övünenler azarlanır		
Yahudiler/Ferisiler budalaca yasayı bilmekle/tutmakla övünür ve bilmeyenleri hor görürler	Mat.11:25; 23:16-26; 15:14; Luk.18:11-12; Yu.7:49; 9:28, 34	Rom.2:17-21, 23; 3:27; 1Ti.1:7
Yasayla ilgili tartışmalar sonuç vermez ve asıl önemli konulardan uzaklaştırır	Mat.23:23	Tit.3:9
Devamsızlık (yasayı tutmanın yetersizliğini gösteren öğreti, yasa döneminin sonu)		
9) İnsanın yasayı tutmada yetersizliği		
İnsanın yasayı tutmada yetersizliği (İsrail'de özetlenmiş); günahlı, "kötü" insan yüreği ve herkese tövbe çağrısı (yasayı tutanlara bile).	Mat.4:17; 15:19; 19:16-22; 23:15; Luk.11:13; 13:3, 5; Yu.2:24-25; 3:19; 7:19; 8:32-36	Rom.1:18-32; 3:10-20; 5:6, 8 ; 7:14-25; 8:3, 7-8; Gal.1:4; 6:13; Ef.2:1-3; 4:17-24; Kol.1:21
Yasaya göre "kusursuz" ve "azimli" olanlar bile cahil, inançsız olabilir ve Tanrı'nın Mesih'teki amacına karşı gelebilir	Luk.1:6, 20; 18:20-24; Yu.16:2; 19:7. Ferisiler'in muhalefeti bunu gösterir.	Rom.10:1-3; Flp.3:5-6; 1Ti.1:13. Pavlus Tanrı'ya karşı savaştığını anlar.
Ferisiler, yasayı öğretenler yasayı tutmakta başarılı olmaz, "günah içindedirler".	Mat.23:2-4; Luk.11:39-52; Yu.7:19; 8:7, 21, 24, 34.	Gal.6:13; Rom.2:17-29; 3:10-23
Yasayı "işleriyle" tutmaya gayretli olanlar bunu elde edemeyecekler	Mat.20:1-16; Luk.18:9-14; 15:28	Rom.9:31-32
İsrail'in yasaya körlüğü, yasanın Tanrı'nın İsa'daki doğruluğuna işaret ettiğini görememesi	Yu.5:40, 46-47	Rom.9:31 – 10:4; 2Ko.3:15
10) Yasa günah nedeniyle kölelik ve ölüm getirir		
Yasa günah ve beden zayıflığı nedeniyle yaşam yerine kölelik ve ölüm getirir. Günah köleleştirme gücünü yasadan alır.	Yu.7:19; 8:21, 24	Rom.6:14; 7:5-11; 8:2; 1Ko.15:56; 2Ko.3:7; Gal.2:19; 3:10, 13, 17, 21
Yasa günahların hesabını tutar, yasa olmadan "suç" yoktur	Yu.9:41; 15:22 (İsa'nın kendi sözleri de bunu yapar)	Rom.4:15; 5:13
Yasa günah bilgisi getirir ve suçu artırır (İsa yasayı bu amaçla kullanır)	Mat.15:3-6; Mar.7:9-12	Rom.3:20; 5:20; 7:7-11; Gal.2:19; 1Ti.1:7-9
11) Yasa Mesih gelene "kadar" ve geçici olarak "eklenmiştir"; yasanın verilmesinin zamanlaması ile ilgili öğreti		
Yasa geçicidir, bir parantez: "-“-a kadar" ya da "eklenmiş"; "başlangıçtan beri" değil.	Mat.11:13/Luk.16:16; Mat.19:7-8/Mar.10:3-5; Yu.1:17	Gal.3:17, 19, 24; Rom.5:13-14, 20; 2Ko.3:13
Yasa Mesih'in gelişine dek "peygamberlik" yaptı.	Mat.11:13	Rom.1:2; 3:21; Gal.3:6, 25
Musa ve Musa öncesi referanslar (örn. sünnat atalardan geldi)	Yu.7:22	Rom.4:9-11; Gal.3:17
İbrahim'e "vaat" (yasadan önce geldi) Tanrı'nın lütufla kurtuluşunun temelidir	Luk.1:68-75	Rom.4:13-16; Gal.3:17-23

12) Yasayı tutmak artık zorunlu değil\ gönüllü, Yahudiler'e tanıklıkta ya da düşmelerini engellemekte

faydalı		
Yasayı Yahudiler uğruna tutmak, zorunluluktan değil, “onlara tanıklık” olarak	Mat.8:4/Mar.1:44/Luk.5:14	1Ko.9:20-21
13) İsa yasanın “tamamlanması” ya da “sonudur”, ölümü ve dirilişi ile yasayı “yürürlükten kaldırmıştır”		
İsa yasayı “tamamlar”, “yürürlükten kaldırır” ya da “yerine başka bir şey koyar”	Mat.5:17; Yu.1:17	Rom 10:4; Ef.2:15
Oğul’un Musa ve İlyas (Yasa ve peygamberler) karşısında önceliği vardır, İsa onlardan üstündür.	Mat.17:3-5/Mar.9:4-7/Luk.9:30-35; Yu.1:17	Rom.10:4; Gal.4:4
Dışsal hiçbir şey insanı kirletemez (yiyecek, içecek, uluslardan gelenlere dokunmak vs.)	Mat.15:10-11, 17-20; Mar.7:15, 18-19	Rom.14:14, 17; 1Ko.6:13; 8:8; 10:25-27; Kol.2:20-23; 1Ti.4:4; Tit.1:15
Mesih uluslardan sesini işitenlerden kendisine tek sürü, yeni insan yaratmak için duvarı kaldırdı, buyruk ve kuralların yasasını geçersiz kıldı.	Mat.28:18-20 (krş 10:5-6); Yu.10:16; 15:1-5	Rom.1:17; 3:29; Ef.2:11-15
Bir zamanlar yasanın tapınak töreniyle yapılan temizleme/kutsallaşma şimdi Ruh aracılığıyla Mesih’in sözüyle yapılır.	Mat.8:1-4; Mar.1:41; Yu. 7:37-39; 13:8-10; 15:3	1Ko.1:30; 6:11; Ef.5:26; Tit.3:5
İsa’nın kanı ve ölümü yeni antlaşmanın kurbanla başlatılması ve barışma/günahın bağışlanması ile ilişkili	Mat.26:28; Mar.14:24; Luk.22:20; Yu.6:53-56 Ayrıntılı çarmıha gerilme kayıtları	Rom.3:25; 5:9; 1Ko.10:16; 11:25, 27; Ef.1:7; 2:13; Kol.1:20
Mesih/kilise son tapınağın köşe taşı ve tapınak tapınma sistemini bitirip tamamlar (kahinlik, kurbanlar, kutsallık)	Mat.16:18; 21:42; Mar.12:10; Luk.20:17-18; Yu.2:19-22; 4:21-24 Ölümüyle perde yırtıldı: at.27:51-53; Mar.15:38; Luk.23:45	Rom.9:33; 15:16; 1Ko.3:10-11, 16-17; 2Ko.6:16; Ef.2:20-22; 5:2
Yeruşalim tapınak tapınmasının bittiği ilan edildi, yeni tapınak ruhsal bir evdir	Mat.24:1-2; Mar.14:58; Luk.13:34-35; 21:6, 24; Yu.4:21	1Ko.3:10-11, 16-17; 2Ko.6:16; Ef.2:20-22
Çarmıh yasayı tamamına erdirdi	Mat. 27:51; Mar.15:38;Luk.23:45	Ef.2:13-15; Kol.2:14
Mesih çarmıhta lanet olarak bizi yasanın lanetinden kurtardı	Mat.26:28; 27:26-46 (lanet, terketme çağrısında görülür)	Gal.3:13
14) “Mesih’in yası” Tanrı’nın yasasını ifade etmek bakımından Yasa’nın yerine geçmiştir.		
Mesih’e bağlılık, yasaya bağlılığın yerine geçer (Yasa’ya bağlılık yeterli değildir)	Mat.19:21/Mar.10:21	Flp.3:1-10; Rom.10:4-10
İsa’nın yasa altında (yasaya ölü) değil, Mesih’in yası (iman yası) altındaki kendi öğrencilerine buyrukları	Mat.5-7; Yu.12:49; 13:34; 14:15, 21; 15:10, 12	Rom.3:27; 6:14-15; 7:1-6; 8:1-4; 1Ko.9:20-21; Gal.2:19; 6:2; Rom.3:27
“Sevgi” tüm yasanın yerine gelmesidir, Mesih’in “sevme” buyruğu onun kurban olma örneğine işaret eder	Mat.5:44-48; Yu.13:34; 15:12-17	Rom.13:8-10; 15:2-3; 1Ko.13:4-7; Gal.5:14; Ef.5:2; 1Se.3:12; 4:9

15) Yasa Tanrı’nın İsrail ile antlaşmasıdır, Müjde ise tüm uluslar ile yeni antlaşmasıdır

“Yasa” Musa tarafından İsrail’e verilmiş, tamamıyla tutulması gereken bir bütündür; Mesih’in işi artık tüm ulusları kapsayan “yeni” antlaşmadır	Mat.26:28; Mar.14:24; Luk.22:20; Yu.1:17, 5:45; 7:19	Gal.3:10; 19; 5:3; 1Ko.11:25; 2Ko.3:3-18
Yahudiler: “yasa altında” – bu kendi yasalarıdır, yasayı “bilirler”; uluslar: “yasadan yoksun”	Yu.7:19, 51; 8:17; 10:34; 15:25; 18:31; 19:7	Rom.2:12, 14; 3:19; 7:19; 91-7; 1Ko.9:20-21, 32; Gal.4:21
16) Yasa “aklamak” ya da “kurtarmak” için yeterli değildir; kurtuluş sadece imanla mümkündür		
Yasa aklamakta yetersiz, kimse “yasanın işleriyle” aklanamaz; kişinin kendi doğruluğu yeterli değildir	Luk.18:9-14 (kendilerine güvendiler); Yu.7:19	Rom.3:20, 28; 10:3; Gal.2:16; Flp.3:7
Tanrı’nın doğruluğu ve kurtuluş Mesih’e imanladır	Luk.7:50; 8:48; 17:19; 18:42	Rom.1:17; Flp.3:9
Tanrı “tanrısızları” ve “günahkarları” İsa’ya olan imanlarıyla çağırır ve aklar	Mat.11:19; Mar.2:17; Luk.7:36-50; 15:1-32; 18:14	Rom.4:5, 28
Müjdede Tanrı’nın doğruluğu, aklanma, imanla ve “yasadan bağımsızdır”; Tanrı’nın yasal suçları bağışlama armağanıdır	Mat.18:23-33	Rom.3:21, 27-28; 4:7; Gal.2:16; Kol.2:13-14; 3:13
17) Devamsızlık gösteren birçok çift zıtlık ve ilişkilendirme bulunmaktadır, örneğin yasa/lütuf, yasa/Ruh, doğal benlik/Ruh, yasa/İman, yasa/vaat, yasa/lanet, yasa/kölelik, Ruh/özgürlük, kölelik/oğulluk)		
Miras (Tanrı’nın mirasçıları) yasayla değil, Oğul-Mirasçı’ya (Mesih) imanla bağlanarak edinilen doğruluk aracılığıyla lütuf yoluyla gelir. Kişi bununla Ruh aracılığıyla Tanrı’nın çocuğu olur.	Mar.10:17-21; Luk.10:25-37; Mat.21:38; Mar.12:7/Luk.20:14	Rom.4:13-16; 8:16-17; Gal.3:18, 29; 4:7, 28-31; 5:21 Ef.1:11, 14, 18; 3:6; 5:5; Kol.1:12; 3:24; Tit.3:7
Tanrı’nın /doğruluğun kölesi (“Mesih’in yükü”) olmak için Mesih’in sözüyle günahtan (ve yasadan) özgür kılınır.	Mat.11:28-30; Yu.8:31-36	Rom.6:15-22; Gal.3:23-4:5
Özgürlük (yasa altında köle/hizmetçi statüsünden) = “oğulluk” (Ruh’u aracılığıyla Mesih’te)	Yu.8:31-36	Rom.8:14-17; 2Ko.3:17-18; Gal.3:24-29; 4:1-7
Yasa (“işler”) “imanla” karşılaştırılır ya da imandan ayrılır örn. Ruh ve mucizeler yasayla değil, Mesih’e imanla verilir.	Luk.11:13; Yu.4:10; 7:39	Rom.3:27; 4:13; Gal.3:2, 5, 12
Yasayla değil imanla miras vaadi, bir zamanlar “uzak” olan uluslar da buna dahil	Mat.8:10-12; 12:21; 15:21-28; 24:14; 28:18-20; Luk. 4:25-27; 7:9; 10:25-37; 24:47	Rom.4:13-16; Gal.3; Ef.2-3 Pavlus, uluslara gönderilen elçi
İsa’nın işinin merkezinde eskatolojik Ruh vaftizi yer alır	Mat.3:11; Mar.1:8; Luk.3:16; 24:49; Yu.7:37-39	1Ko.12:13; Tit.3:5-6; Rom.5:5
(Güçlendiren, yaşam veren, öğreten) Ruh karşısında (güçsüz/zayıf, ölüm getiren) benlik (yasayla ilişkilendirilmiş). Sadece Ruh doğruluk sağlar ve Mesih’le organik birlik aracılığıyla ürün ortaya çıkarır	Mat.26:41; Mar.14:38; Yu.3:5-6; 6:63; 14:16-17, 25-26; 15:1-8; 16:12-15	Rom. 2:29; 7:6; 8:1-6, 9, 13; 2Ko.3:3-9; Gal.3:3; 4:29; 5:16-18; 6:8; Flp.3:3
Yasanın yerine lütuf	Yu.1:17	Gal.2:21

Kaynakça

- Barnes, P., 1994, *The Gospel: Did Paul and Jesus Agree?*, Durham, England: Evangelical Press.
- Bernard, T.D., 1864, *The Progress of Doctrine in the New Testament*, Grand Rapids: Zondervan.
- Bruce, F.F., 1977, *Paul: Apostle of the Heart Set Free*, Grand Rapids: Eerdmans.
- Carson, D.A., 1991, *The Gospel According to John*, Leicester: Inter-Varsity Press; Grand Rapids: Eerdmans Publishing.
- Carson, D.A., 1984, *Expositor's Bible Commentary: Matthew*, 8. Cilt, Grand Rapids: Zondervan.
- Carson, D.A., Moo, D.J., 2005, *An Introduction to the New Testament, 2nd Edition*, Grand Rapids: Zondervan.
- Drane, J., 2001, *Introducing the New Testament, Revised Edition*, Minneapolis: Fortress.
- Fee, G.D., 1994, *God's Empowering Presence: The Holy Spirit in the letters of Paul*, Peabody, MA: Hendrickson.
- Feinberg, J.S., 1988, *Continuity and Discontinuity: Perspectives on the Relationship between the Old and New Testaments*, Westchester, IL: Crossway.
- Gündüz, S., 2001, *Pavlus: Hristiyanlığın Mimarı*, Ankara: Ankara Okulu Yayınları.
- Kim, S., 1993, 'Sayings of Jesus', G. Hawthorne, R. Martin, D. Reid (ed.), *Dictionary of Paul and His Letters*, 474-492, Downers Grove: InterVarsity Press.
- Ladd, G.E., 1974, *The Presence of the Future: The Eschatology of Biblical Realism – Gözden Geçirilmiş Baskı*, Grand Rapids: Eerdmans.
- Moo, D.J., 1996, *NICNT: The Epistle to the Romans*, Grand Rapids: Eerdmans.
- Philip, W.J.U., 2003, *The Law of Promise: The Law as it functions within the world of God's grace*, London: PT Media, The Proclamation Trust.
- Reymond, R.L., 2002, *Paul: Missionary Theologian*, Ross-shire, Scotland: Christian Focus – Mentor.
- Schreiner, T., 2001, *Paul: Apostle of God's Glory in Christ*, Downers Grove: InterVarsity Press.
- Tatlıcan, I., 2005, *Hristiyanlığın Gizli Tarihi*, İstanbul: Düşünce.
- Thielman, F., 1993, 'Law', G. Hawthorne, R. Martin, D. Reid (ed.), *Dictionary of Paul and His Letters*, 529-542, Downers Grove: InterVarsity Press.
- Wenham, D., 1998, *Paul and the Historical Jesus*, Cambridge: Grove Books Limited.
- Wright, N.T., 1996, *Jesus and the Victory of God, Vol. 2 in Christian Origins and the Question of God*, London: SPCK.
- Wright, N.T., 1997 *What Saint Paul Really Said: Was Paul of Tarsus the Real Founder of Christianity?*, Grand Rapids: Eerdmans.